

Maljavin v znanem »Smehu«, ne bodem razpravljaj, pač pa je tudi Kupkova slika, na kateri se smeje vse: morje in rožnato pobrežje, ti nagi, rožnato-meseni dekleti, čepeči na konjih, ki rezgečeta za stavo s svojima tolstima jahačicama — v stanu raztegniti lica in usta tudi najčemernejšemu hipohondru.

Kadar pa stopi Kupka iz vrtoglavih višin svojega duševnega proizvajanja in se loti vsakdanjega motiva, kakršen je pač njegov portret »dame s psom«, postane čisto majhen, neznatni slikar, trd, neokreten v barvi — a vedno briljanten risar kakor velika večina Manesovcev.

Ne smem se posloviti od Kupke, da se ne spominjam tudi Panuške, nekako sorodne mu duše — sorodne, no, kar se tako imenuje.

Panuška je menda tisti mož, ki se je s Schwaigerjem hotel »učiti strahu«. Iz »Zlate Prahe« vam bodo vsem gotovo znane njegove bajke in pravljice, v katerih kar mrgoli strahov in pošasti pa zakletih mrtvih mest in gradov.

Škoda le, da je to pot prinesel tako malo novega pa — recimo tudi — dobrega. Njegov »Roparski brlog« in grozno-komična risba »Premagani velikan« nikakor ne ilustrujeta Panuškov zelo osebne umetnosti. Mnogo boljša in značilnejša za tega modernega pripovedovalca bajk o strahovih je njegova krajina, ki noče biti drugega kakor priprosta krajina s samotnimi hišicami, mimo katerih pa si ne bi upal v pozni temni noči; za temi drevesi se skrivajo grozne črne pošasti in v teh hišicah gospodinji strašne in zlobne čarovnice.

Ta Panuška, ki je že danes nekak češki Behmer, pa ima še dolgo, prav dolgo pot pred sabo, da postane tudi drugi češki Schwaiger ali vsaj drugi Kupka. —

(Konec prihodnjič.)

Izgubljeni raj.

Če v jasne gledam ti oči,
zrem v njih svoj izgubljeni raj
in vsa očarana želi
mi bolna duša tjā nazaj.

A v mojem srcu ni več nad,
pogreznjeno v temo, veli,
da laž je v solnčnih teh očeh,
da raja ni . . . da raja ni! —

Vlado Levstik.